

Разом з тим результат за моделлю показника CFROI визначається як відносний показник, що є суттєвим недоліком і, на відміну від показника EVA, не дає змоги декомпонувати його за складовими для впровадження в систему вартісно-орієнтованого менеджменту.

Останнім часом набув поширення показник грошової доданої вартості (CVA — Cash Value Added або RCF — Residual Cash Flow). В основі даного показника лежить концепція залишкового доходу (residual income), а формула його розрахунку має вигляд:

$$RCF (CVA) = AOCF - WACC \times TA \quad (4)$$

де AOCF (Adjusted Operating Cash Flows) — скоректований операційний грошовий потік;

WACC — середньозважена ціна капіталу;

TA — сумарні скоректовані активи.

Так, показник CVA будується за грошовими потоками та, на відміну від показника CFROI, враховує витрати на залучення й обслуговування капіталу з різних джерел.

Серед сучасних підходів до управління діяльністю підприємства слід особливо виділити формування збалансованої системи показників (ЗСП). Найбільшого поширення набув підхід, запропонований Робертом С. Капланом і Девідом П. Нортоном, що базується на поділі всієї сукупності показників оцінки за чотирма складовими: фінансової; клієнтської; складової внутрішніх бізнес-процесів; навчання та розвитку [5].

Таким чином, розглянуті підходи до визначення вартісно-орієнтованих показників діяльності акціонерних товариств свідчать про постійний пошук адекватних моделей, що могли б бути використані в якості системи управління вартістю бізнесу акціонерного товариства.

Проведене дослідження свідчить, що найбільш поширеною в практичному застосуванні акціонерних товариств розвинутих країн є модель EVA, яку слід розглядати не тільки як засіб визначення вартості акціонерного товариства, а і як інструмент управління вартістю. Тому, показник EVA доцільно декомпонувати за факторами вартості.

Використання показника EVA в якості бази для управління вартістю акціонерного товариства (таблиця), що, з одного боку, найбільше корелює з ринковою вартістю, а з іншого — може бути використаним в оперативному управлінні акціонерним товариством. Показник EVA може бути індикатором щодо виплати заробітної плати менеджерам акціонерного товариства, стимулюючи їх до: підвищення операційного прибутку без збільшення капіталу, що фінансує операційну діяльність; збільшення залученого капіталу доти, поки дохід від інвестування позикового капіталу покриває витрати щодо його залучення і обслуговування; вивільнення капіталу та погашення кредиту доти, поки втрати в прибутку не будуть покриватися за рахунок економії на платі за капітал.

Таблиця

Фактори вартості акціонерного товариства за показником EVA

ФАКТОРИ ВАРТОСТІ ПЕРШОГО РІВНЯ		
Ефективність операційної діяльності NOPAT	Ефективність інвестиційної діяльності ROIC	Ефективність фінансової діяльності WACC
ФАКТОРИ ВАРТОСТІ ДРУГОГО РІВНЯ		
Обсяг продажу і ціна	Обсяг і рентабельність інвестицій у виробництво	Ліквідність
Обсяг і доля витрат	Обсяг і рентабельність інвестицій в злиття та поглинання	% ставка за кредитами
Продуктивність	Обсяг і рентабельність інвестицій в НДДКР	Податкова ставка
Номинальна податкова ставка	Обсяг і рентабельність інвестицій у брендінг	Фінансовий важіль

Крім того, концепція EVA інтегрується з концепцією ABC (Activity-Based-Costing), що дозволяє підвищити ефективність управління витратами і капіталом. Система ABC-EVA, як інструмент реінжинірингу бізнес процесів, запобігає прийняттю менеджерами короткострокових рішень, що базуються на показнику прибутку, які можуть негативно позначитися на величині вартості компанії в довгостроковій перспективі.

Разом з тим показник EVA не враховує впливу якості корпоративного управління на підвищення вартості акціонерного товариства, що ставить завдання пошуку адекватного виміру такої залежності.

Література: 1. Bennett Stewart G. The Quest for Value. — New York: Harper Business School Press, 1991. — P. 225. 2. Маршалл А. Принципы экономической теории: В 3-х т. Т. 2 / Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1993. — 256 с. 3. Ван Хорн Джеймс К. Основы финансового менеджмента / Джеймс К. Ван Хорн, Д. М. Вахович; [Пер. с англ. — 11-е издание. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2001. — 992 с. 4. Феррис К. Оценка стоимости компании: как избежать ошибок при приобретении / К. Феррис, Б. П. Пешеро; [Пер. с англ. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. — 256 с. 5. Каплан Роберт С. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Роберт С. Каплан, Дейвид П. Нортон; [Пер. с англ. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. — 320 с.

Стаття надійшла до редакції
25.01.2006 р.

УДК 330.101.542

Мартюшева Л. С.
Мілованова А. Б.

КАТЕГОРІЯ «АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ» ЯК ПРОЦЕСНЕ ЯВИЩЕ

In the article the critical review of approaches to determining the notion «anticrisis management» is made. The generalization of research approaches to the determination «anticrisis management» in the cut of elements which are marked in the article is given.

Економічні реформи в Україні в перше десятиріччя її незалежності з цілого ряду причин супроводжувалися розвитком кризових явищ в суспільно-політичній та економічній сферах. Низька ефективність виробництва, відсутність дієвих стимулів для подальшого розвитку і підприємницької активності суб'єктів господарювання, неадекватний ринковим вимогам механізм управління фінансово-господарською діяльністю, цінові диспропорції і несприятливий вплив зовнішнього середовища стали для більшості підприємств причинами стагнації та банкрутства. У цей період і дотепер перед системою управління суб'єктів господарювання актуалізується проблема впровадження антикризових механізмів, організація яких враховувала б специфіку їхньої діяльності, зокрема галузеву приналежність, розмір, форму власності тощо.

В останні роки хоча і спостерігається тенденція стабілізації діяльності і навіть поступове нарощування економічного потенціалу певної частини вітчизняних підприємств, але нестійка кон'юнктура ринкового середовища вимагає постійного відслідковування та впровадження в менеджмент спеціальних антикризових заходів для забезпечення їх життєдіяльності. У зв'язку з цим питання організації на підприємствах антикризового управління стало об'єктом все більш активного вивчення науковцями та практиками.

Організація антикризового управління, як і організація управлінської діяльності взагалі, є необхідною процедурою в системі менеджменту, оскільки саме організовування дозво-

ляє упорядкувати та удосконалювати процеси взаємодії автономних елементів складних систем. Відсутність чіткого розуміння поняття «антикризове управління» як процесного явища стримує впровадження спеціальної підсистеми менеджменту на вітчизняних підприємствах.

Проблемам антикризового управління присвячені роботи таких учених, як Е. Уткін, А. Градов, А. Грязнова, Е. Коротков, Л. Фомін, М. Сажина тощо [1 – 8]. Їх аналіз вказує на те, що власне категорія «антикризове управління» трактується науковцями по-різному, і це стримує впровадження в практику дієвих заходів щодо запобігання кризовим явищам.

Зарубіжні дослідники не виділяють антикризове управління в окрему економічну категорію – вони розглядають її як частину загальної системи управління. У вітчизняній практиці поняття «антикризове управління» спочатку почало вживатись як нормативно-процедурні операції, що застосовуються до підприємств-банкрутів. Пізніше вчені стали перейматись проблемами антикризового управління як системою з більш широким колом завдань та заходів. При цьому під об'єктом управління частіше всього розуміються різні фази розвитку кризових явищ та процесів: відсутність кризи, загроза кризи, легка криза, глибока криза, катастрофа. З цим пов'язані різні підходи до визначення поняття «антикризове управління» і відповідні рекомендації методичного характеру щодо розробки та впровадження антикризових механізмів.

Метою даної статті є критичний огляд підходів до визначення поняття «антикризове управління», обґрунтування його складових з позиції процесної суті даного явища та уточнення змісту категорії «антикризове управління», враховуючи вищезазначену сутність. Для досягнення мети в статті були використані методи синтезу, аналізу, абстрагування.

Відомий економіст Е. Уткін визначає антикризове управління як управління, націлене на запобігання можливих серйозних ускладнень у ринковій діяльності підприємства, забезпечення його стабільного, успішного господарювання з орієнтацією розширеного відтворення з використанням найсучасніших організаційно-технічних досягнень за рахунок власних накопичень [1]. Такий підхід до визначення категорії «антикризове управління» не повністю враховує чинник часу, а точніше – необхідність організації безперервного процесу антикризового управління, незалежно від того, має місце в конкретний період ускладнення в роботі підприємства чи ці ускладнення відсутні з причин впровадження і функціонування антикризового управління в системі загального менеджменту підприємства. Визначення Е. Уткіна в цілому нічим не відрізняється від загальноприйнятого визначення ефективного менеджменту для підприємств, що працюють у ринковому середовищі. У ньому також відсутній акцент на антикризовій складовій як особливому об'єкті управління.

А. Градов та Б. Кузін у роботі «Стратегія і тактика антикризового управління фірмою» представляють антикризове управління як сукупність спеціальних заходів, до яких відносять:

- аналіз стану макро- і мікросередовища, вибір відповідної місії підприємства;

- вивчення економічного механізму виникнення кризових ситуацій і створення системи сканування зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства з метою раннього виявлення слабких сигналів про наближення кризи;

- стратегічний контролінг діяльності підприємства і розробка стратегії запобігання його неплатоспроможності (банкрутству);

- оперативна оцінка й аналіз фінансового стану підприємства, виявлення можливості настання неплатоспроможності;

- розробка пріоритетної політики дій в умовах кризи, що настала, і виходу з неї підприємства;

- постійне врахування ризиків підприємницької діяльності та розробка заходів щодо їх зниження [2].

У даному визначенні представлені власне інструменти механізму антикризового менеджменту на підприємстві, але не дається визначення поняття антикризового управління як економічної категорії.

Деякі науковці (Г. Базаров, С. Беляєв, Л. Белих) подають антикризове управління як систему заходів, що застосовують-

ся тільки до суб'єктів господарювання, які знаходяться в стані або наближені до банкрутства. На їх думку антикризове управління – це мікроекономічна категорія, що відображає виробничі відносини, які складаються на рівні підприємства при його оздоровленні і ліквідації, сукупність форм та методів реалізації антикризових процедур стосовно конкретного підприємства-боржника [3]. Таке визначення не враховує об'єктивної необхідності організації й впровадження в систему управління підприємством превентивних заходів. Останні повинні, по-перше, відповідати стратегічним та поточним його цілям; по-друге, здійснюватись протягом усього життєвого циклу підприємства незалежно від наявності чи відсутності кризових ситуацій.

Протилежної точки зору дотримується М. Сажина. Проблемі антикризового управління вона вбачає в макроекономічних чинниках та діях. Автор вважає, що антикризове управління здійснюється на рівні держави і представляє собою не що інше, як регулювання економічних процесів у країні за допомогою кризи. Тобто, на думку М. Сажиної, антикризове управління відбувається не через «боротьбу» з кризою, а шляхом підтримки та полегшення функціонування ринкового (кризового) механізму і надалі подолання кризи та її наслідків [4]. Можна погодитись із цією точкою зору, якщо вважати, що жорстка конкуренція на ринку через банкрутство витісняє малоефективні господарства.

Л. Фомін визначення антикризового управління виводить з поняття кризової ситуації. Під нею автор розуміє такий стан підприємства, при якому існує підвищений ризик банкрутства, має місце слабка конкурентна позиція, спостерігається фінансова нестійкість. Він слушно вказує, що при кризових ситуаціях неможливо використовувати традиційні методи управління, оскільки вони не пов'язують організаційні цілі з мінливим характером ринкового середовища і тому не передбачають зміни мети підприємства. При такому варіанті розвитку подій, вказує вчений, більш ефективним стає «антикризове управління як спосіб управління, пристосований до стратегічних несподіванок» [5, с.15]. Специфічним методом антикризового управління, на думку Л. Фомина, є діагностика кризового стану, результатом якої повинна стати розробка хоча б двох альтернативного варіанта вирішення проблеми: за умови наявності та за умови відсутності кризових ситуацій на підприємстві. У цьому підході не враховується динамічна складова діяльності підприємства та причини розвитку на ньому кризових явищ.

Цікаве визначення досліджуваної категорії подано в роботі «Антикризове управління: моделі, стратегії, механізми» [6]. На думку її авторів, антикризове управління представляє собою сукупність підходів і методів, направлених як на розвиток і виживання підприємств у довгостроковій перспективі (у тому числі, і недопущення кризи), так і на подолання кризи, яка вже має місце. Тобто вони вважають, що антикризові заходи повинні ґрунтуватись на організації та впровадженні постійно діючих механізмів виживання суб'єктів господарювання як з позицій досягнення стратегічних цілей, так і забезпечення виконання поточних завдань.

Дотримуючись подібного підходу, Е. Коротков подає визначення антикризового управління в роботі «Антикризове управління». Під останнім він розуміє управління, «в якому поставлено певним чином передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, заходів щодо зниження негативних наслідків кризи і використання її чинників для подальшого розвитку [7, с. 128]. Таке визначення хоча й не відображає суті процесу антикризового управління і його основних ознак, але в ньому відзначається такий важливий критерій, як передбачення небезпеки кризи.

Особливий інтерес представляє характеристика поняття антикризового управління, подана в роботі «Антикризовий менеджмент» російськими вченими [8]. Автори розуміють антикризове управління як «систему управління підприємством, що має комплексний системний характер і направлена на запобігання або усунення несприятливих для бізнесу явищ за допомогою використання всього потенціалу сучасного менеджменту, розробки і реалізації на підприємстві спеціальної програми, яка має стратегічний характер, що дозволяє усуну-

ти тимчасові труднощі, зберегти і примножити ринкові позиції за будь-яких обставин, використовуючи власні ресурси» [8, с. 7]. Таке визначення антикризового управління є найбільш ємним і змістовним, оскільки воно характеризує всю систему менеджменту як динамічний процес запобігання та усунення кризових явищ. Воно також має дискусійне положення – обмеження джерел залучення фінансових ресурсів, необхідних для подолання кризових явищ. Це вочевидь пов'язано з тим, що автори зважають тільки на інструменти тактичних заходів протидії нестабільній роботі суб'єктів господарювання, що характерно зараз для системи управління підприємствами в нашій державі. Ігнорування залучення довготермінових ресурсів для подолання та запобігання нестійкого функціонування підприємств свідчить про те, що вітчизняний менеджмент ще не оволодів повним арсеналом сучасних інструментів управління, в тому числі і фінансовими.

Методологія наукових досліджень при аналізі та розробці заходів щодо удосконалення організації будь-якого процесу вимагає чіткого визначення наступних елементів: об'єкта, предмета, мети та заходів для її досягнення. При цьому під об'єктом розуміється процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, під предметом – те, що знаходиться в межах об'єкта та співвідноситься з ним як частка до загального, мета – результат, якого необхідно досягнути, заходи – дії, за допомогою яких досягається мета. У табл. 1 подано узагальнення підходів науковців до визначення категорії «антикризове управління» в розрізі елементів, що вказані вище.

Таблиця 1

Поелементне визначення антикризового управління

Елемент Автор	Об'єкт	Предмет	Мета	Заходи
1	2	3	4	5
Е. Уткин [1]	Кризові явища	Управління, націлене на запобігання можливим кризовим явищам	Забезпечення успішного, стабільного функціонування підприємства	Не виділяє
О. Градов та Б. Кузін [2]	Не виділяє	Не виділяє	Не виділяє	Вивчення економічного механізму виникнення кризових ситуацій і створення системи сканування зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства з метою раннього виявлення слабких сигналів про наближення кризи. Стратегічний контролінг діяльності підприємства з метою запобігання його негатовимості. Оперативна оцінка та аналіз фінансового стану підприємства. Розробка пріоритетної політики дій в умовах кризи, що настає, і виходу з неї підприємства. Постійне врахування ризиків підприємницької діяльності

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
І. Базаров та ін. [3]	Виробничі відносини	Не виділяє	Не виділяє	Оздоровлення і ліквідація. Антикризові процедури
Л. Сажина [4]	Економічні процеси в країні	Регулювання економічних процесів за допомогою кризи	Подолання кризи та її наслідків	Підтримка та полегшення функціонування ринкового механізму
Е. Коротков [7]	Криза	Управління кризою (її передбачення та подолання)	Подальший розвиток підприємства	Передбачення небезпеки кризи. Аналіз симптомів кризи. Впровадження заходів щодо зниження негативних наслідків кризи. Використання чинників кризи для подальшого розвитку
Л. Фомін [5]	Стратегічні несподіванки	Управління, пристосоване до стратегічних несподіванок	Не виділяє	Діагностика кризового стану. Прийняття двох альтернативних рішень про наявність або відсутність кризи
О. Пушкар [6]	Криза	Подолання та запобігання кризі	Розвиток та виживання підприємств у довгостроковій та короткостроковій перспективі	Не виділяє
А. Грязнова [8]	Несприятливі для бізнесу явища	Управління, спрямоване на запобігання або усунення несприятливих для бізнесу явищ	Збереження та примноження ринкових позицій підприємства	Використання всього потенціалу сучасного менеджменту. Розробка і реалізація на підприємстві спеціальної антикризової програми

Узагальнення поданої в табл. 1 інформації дозволяє зробити висновок про те, що серед науковців немає однозначного підходу до визначення елементів об'єкта, предмета та мети антикризового управління, і це ускладнює розробку методичних рекомендацій щодо впровадження дієвих заходів щодо його організації. Скориставшись морфологічним аналізом наведених у літературі визначень антикризового управління можна зробити такі висновки. В якості об'єкта антикризового управління науковці частіше всього називають кризу або кризові явища, предметом антикризового управління більшість авторів визначають управління кризою чи кризовими явищами, при цьому таке управління повинно враховувати як превентивну складову (організація заходів щодо запобігання кризі) [1; 6 – 8], так і впровадження оперативно-тактичних заходів для подолання кризи та її негативних наслідків. Мета антикризового управління також визначається ученими неоднозначно. При цьому, на думку авторів, найбільш коректно сформульовано таку мету в роботі, де автори визначають її з позицій як тактичних, так і стратегічних інтересів підприємства: збереження та примноження його ринкової позиції [8, с. 7].

Кожне процесне явище повинно мати властиву йому систему організації (організовування), яка включає в себе як структурні елементи, покликані виконувати окремі функції в реалізації власне процесу (ходу дій, операцій тощо), так і інструменти для досягнення поставленої мети. Останні формалізуються і поєднуються через розробку та впровадження спеціаль-

них заходів. Можна погодитись із переліком основних із них, викладених у роботі «Стратегія та тактика антикризового управління» [2]. Вони охоплюють як стратегічні інструменти (наприклад, вивчення економічного механізму виникнення кризових ситуацій і створення системи сканування зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства з метою раннього виявлення слабких сигналів про наближення кризи; організація стратегічного контролінгу діяльності підприємства з метою запобігання його неплатоспроможності), так і арсенал тактичних процедур (оперативна оцінка й аналіз фінансового стану підприємства; вибір пріоритетних дій та напрямків виходу із кризи, при умові, що вона настала; аналіз та оцінка ризиків підприємницької діяльності у конкретний період часу тощо).

Узагальнюючи проведені дослідження, можна подати таке визначення поняття «антикризове управління»: це процес, який має враховувати стратегічну та оперативну тактику складових, що забезпечують запобігання та протистояння кризовим явищам з метою виживання підприємства в ринковому середовищі. Досягається поставлена мета шляхом розробки та впровадження системи традиційних і спеціальних заходів.

Запропоноване визначення категорії антикризове управління потребує розробки спеціального механізму організації впровадження вказаних вище заходів на вітчизняних підприємствах, що є предметом подальшого дослідження.

Література: 1. Уткин Э. А. Антикризисное управление. — М.: Ассоциация авторов и издателей «Тандем», Изд. «ЭКМОС», 1997. — 400 с. 2. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / Под общ. ред. А. П. Градова, Б. И. Кузина. — СПб.: Специальная литература, 1996. — 398 с. 3. Теория и практика антикризисного управления: Учебник для вузов [Г. З. Базаров, С. Г. Беляев]; / Под ред. С. Г. Беляева и В. И. Кошкина. — М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1996. — 468 с. 4. Сажина М. А. Фирма: управление кризисом. Учебн. пособие. — М.: Издательский дом «Деловая литература», 2004. — 246 с. 5. Фомин Л. А. Диагностика кризисного состояния предприятия: Учебн. Пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 375 с. 6. Пушкарь А. И. Антикризисное управление: модели, стратегии, механизмы. Научное издание / А. И. Пушкарь, А. Н. Тридел, А. Л. Колос. — Харьков: ООО «Модель Вселенной», 2001. — 452 с. 7. Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э. М. Короткова. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 432 с. 8. Антикризисный менеджмент / Под ред. проф. А. Г. Грязновой — М.: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». Изд. «ЭКМОС», 1999. — 368 с.

Стаття надійшла до редакції
28.12.2005 р.

УДК 658.152.012.12

Коюда В. О.
Коюда О. П.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

In the article the concept of enterprise's investment potential is determined. The influence of diverse factors that are typical for different types of economy are taken into account. On the basis of accounting and financial control of management subjects. The analysis of existed methods of conducting the financial analysis and experience of enterprises the system of indices is offered.

В умовах ринку будь-яка економічна система характеризується високим динамізмом, що очікує від кожного господарюючого суб'єкта швидкої реакції на зміну ситуацій в економіці держави, здатності корегувати свої практичні кроки. Наявність цього у підприємства забезпечує йому можливість розвиватися,

поступово переходячи від одного стабільного стану до якісно нового. Тому на сучасному етапі використання інвестиційного потенціалу підприємства набуває особливої актуальності.

Дослідження щодо поняття інвестиційного потенціалу підприємства та оцінки його використання розглядали у своїх роботах В. П. Попков, В. П. Семенів [1], Г. Г. Кірейцев [2], М. В. Романовський [3], І. О. Бланк [4,5]. Однак у наведених дослідженнях інвестиційний потенціал підприємства розглядається як елемент виробничого й економічного потенціалу підприємства. Не наведено шляхів оцінки інвестиційного потенціалу, що потребує насамперед проведення аналізу використання інвестиційних ресурсів підприємства з урахуванням усіх можливих джерел. Тому метою статті є розробка методичного підходу щодо проведення аналізу використання інвестиційного потенціалу підприємства.

У процесі господарської діяльності та нормального ходу відтворення всіх елементів виробничої структури підприємства й нагромадження ресурсів і формується його інвестиційний потенціал. З одного боку, він є результатом ефективного використання можливостей підприємства, а з іншого – фактором його подальшого розвитку.

В умовах формування та вдосконалювання ринкових відносин зміст категорії «інвестиційний потенціал підприємства» розкривається повніше, якщо брати до уваги спільну дію різноманітних, навіть протилежних, факторів, характерних для різних типів економіки. Конкуренція та плановірність, вартісна та натурально-речовинна форми, пріоритет приватного та загальнодержавного інтересів, відокремлення й інтеграція, інші фактори впливають на зміст категорії «інвестиційний потенціал», визначають її сучасний розвиток. Інвестиційний потенціал – це можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь [6].

В умовах трансформаційної економіки в змісті категорії «інвестиційний потенціал» відбуваються зміни. Акценти інвестиційної діяльності перемістились на конкурентну, децентралізовану систему, а механізми її здійснення знаходяться в процесі становлення, формування, освоєння та вдосконалювання з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду. Тому зміст категорії «інвестиційний потенціал» формуються під впливом протидіючих факторів і тенденцій. Таким чином, інвестиційний потенціал підприємства – це можливість вкладення коштів у матеріально-речовинні й власні фактори виробництва для забезпечення умов нормального процесу відтворення на підприємстві, одержання очікуваного прибутку, містить у собі, з одного боку, протиріччя сучасного економічного становлення і розвитку підприємства, а з іншого – змістовні характеристики сучасного інвестиційного процесу: сполучення ринкових, конкурентних і державних механізмів, вартісної й натурально-речовинної форм руху інвестицій, різноманітність джерел інвестування та інших факторів.

Розуміння суті й сучасного змісту інвестиційного потенціалу дозволяє визначити актуальні напрямки вирішення проблеми його ефективного використання. Інвестиційна діяльність на будь-якому рівні (держава – галузь – регіон – підприємство) – це вкладення інвестиційних ресурсів (інвестування) та сукупність практичних дій щодо їх реалізації. Управління інвестиційною діяльністю підприємства потребує насамперед проведення аналізу ефективного використання інвестиційних ресурсів підприємства з урахуванням можливих джерел.

Кругообіг інвестиційного потенціалу ґрунтується на русі капіталу як у грошовій, так і в натуральній формі. Реальне джерело інвестицій народжується в обороті реального капіталу внаслідок господарської діяльності підприємства, яке володіє значним інвестиційним потенціалом. Інвестиційний потенціал кожного окремо взятого підприємства знаходиться в тісному зв'язку з потенціалом інших підприємств, галузі, регіону, з утворенням загального інвестиційного потенціалу економіки. По суті, інвестиційний потенціал визначає можливість підприємства вкладати кошти (капітал) у матеріально-речовинні й особисті фактори виробництва для забезпечення умов нормального відтворення і (або) одержання очікуваного прибутку. Він